

MISSA EXEQUIAL PEL DIFUNT PONTÍFEX ROMÀ JOAN PAU II

Homilia del cardenal Joseph Ratzinger

PLAÇA DE SANT PERE

DIVENDRES, 8 D'ABRIL DE 2005

«Segueix-me», és l'última paraula que el Senyor ressuscitat diu a Pere, el deixeble triat per pasturar a les seves ovelles. «Segueix-me», aquesta paraula lapidària de Crist es pot considerar la clau per comprendre el missatge que deixa la vida del nostre difunt i estimat papa Joan Pau II, les restes del qual dispostem avui a la terra com a llavor d'immortalitat, amb el cor ple de tristesa però també de joiosa esperança i de profunda gratitud.

Amb aquests sentiments i amb aquest esperit, germans i germanes en Crist, ens trobem reunits avui a la plaça de Sant Pere, als carrers adjacents i en altres diferents llocs de la ciutat de Roma, poblada aquests dies per una immensa multitud silenciosa i orant. Us saludo cordialment a tots. En nom del Col·legi dels Cardenals, saludo amb deferència els caps d'Estat, de govern i les delegacions dels diferents països. Saludo les autoritats i els representants de les esglésies i comunitats cristianes, com també els de les diferents religions. Saludo els arquebisbes, els bisbes, els sacerdots, els religiosos, les religioses i els fidels, arribats de tots els continents i, de forma especial, els joves als quals Joan Pau II definia com el futur i l'esperança de l'Església. La meva salutació arriba també a tots els qui en qualsevol lloc del món estan units a nosaltres a través de la ràdio i la televisió, en aquesta participació conjunta en el solemne ritu de comiat del benvolgut pontífex.

«Segueix-me». Quan era jove estudiant, Karol Wojtyła era un apassionat de la literatura, del teatre, de la poesia. Mentre treballava en una fàbrica química, envoltat i amenaçat pel terror nazi, va escoltar la veu del Senyor: «Segueix-me!» En aquest context tan particular va començar a llegir llibres de filosofia i de teologia, va entrar després al seminari clandestí creat pel cardenal Sapieha i, després de la guerra, va poder completar els estudis a la Facultat de Teologia de la

Universitat Jagellònica de Cracòvia. Moltes vegades, en les seves cartes als sacerdots i en els seus llibres autobiogràfics, ens va parlar del seu sacerdoci, que es va iniciar amb l'ordenació l'1 de novembre de 1946. En aquests textos interpreta el seu sacerdoci a partir de tres frases del Senyor. En primer lloc aquesta: «No m'heu escollit vosaltres a mi; sóc jo qui us he escollit a vosaltres i us he confiat la missió d'anar pertot arreu i donar fruit, i un fruit que duri per sempre» (Jn 15,16). La segona paraula és: «El bon pastor dóna la vida per les seves ovelles» (Jn 10, 11). I finalment: «Tal com el Pare m'estima, també jo us estimo a vosaltres. Manteniu-vos en el meu amor» (Jn 15, 9).

En aquestes tres frases podem veure l'ànima sencera del nostre Sant Pare. Realment ha anat pertot arreu sense defallir per donar fruit, un fruit que resta. *Aixequen-vos, anem!* és el títol del seu penúltim llibre. «Aixequen-vos, anem». Amb aquestes paraules ens ha despertat d'una fe cansada, del somni dels deixebles d'ahir i avui. «Aixequen-vos, anem», ens diu avui també a nosaltres. El Sant Pare ha estat, a més, sacerdot fins al final perquè ha ofert la seva vida a Déu per les seves ovelles i per tota la família humana, en un lliurament quotidià al servei de l'Església, sobretot en les dures proves dels darrers mesos. Així s'ha convertit en una sola cosa amb Crist, el bon pastor que estima les seves ovelles. I finalment «manteniu-vos en el meu amor»: el Papa, que ha buscat de trobar-se amb tothom, que ha tingut una capacitat de perdó i d'obertura de cor per a tothom, ens diu avui també amb aquestes paraules del Senyor: «Mantenint-nos en l'amor de Crist, aprenem, a l'escola de Crist, l'art del veritable amor».

«Segueix-me». El juliol de 1958 començà per al jove sacerdot Karol Wojtyła una nova etapa en el camí amb el Senyor i després del Senyor. Karol va anar, com era habitual, amb un grup de joves apassionats de la canoa als

llacs Masuri per passar uns dies de vacances junts. Però duia amb ell una carta que el convidava a presentar-se davant del cardenal Wyszynski, prelat de Polònia, i podia endevinar el motiu de la trobada: el seu nomenament com a bisbe auxiliar de Cracòvia. Deixar la docència universitària, deixar aquesta comunió estimulante amb els joves, deixar la gran lluita intel·lectual per conèixer i interpretar el misteri de la criatura humana, per fer present en el món d'avui la interpretació cristiana del nostre ésser, tot allò devia semblar-li com perdre's a si mateix, perdre allò que constituïa la identitat humana d'aquest jove sacerdot. Segueix-me! Karol Wojtyła va acceptar, escoltant en la crida de l'Església la veu de Crist. D'aquesta manera, es va adonar que és certa la paraula del Senyor: «Qui busqui de conservar la vida, la perdrà, però el qui la perdi, la conservarà» (Lc 17,33). El nostre Papa, tots ho sabem, mai no va voler salvar la seva pròpia vida, guardar-se-la; es va lliurar sense reserves, fins a l'últim moment, per Crist i per nosaltres. D'aquesta forma, va experimentar que tot el que havia posat en mans del Senyor l'hi retornava d'una nova manera: l'amor a la paraula, a la poesia, a les lletres va ser una part essencial de la seva missió pastoral i va donar nova frescor, actualitat nova, atracció nova a l'anunci de l'Evangeli, precisament quan aquest és signe de contradicció.

«Segueix-me». L'octubre de 1978 el cardenal Wojtyła escolta de nou la veu del Senyor. Es renova el diàleg amb Pere que hem llegit en l'evangeli d'aquesta cerimònia: «Simó, fill de Joan, m'estimes?... Pastura les meves ovelles». A la pregunta del Senyor: *Karol m'estimes?*, l'arquebisbe de Cracòvia va respondre des del més profund del seu cor: «Senyor, tu ho saps tot; tu saps que t'estimo». L'amor de Crist va ser la força dominant en el nostre estimat Sant Pare; qui l'ha vist resar, qui l'ha escoltat predicar, ho sap. I així, gràcies al seu profund arrelament en Crist va poder suportar un pes que supera les forces purament humanes: ser pastor del ramat de Crist, de la seva Església universal. Aquest no és el moment de parlar dels diferents aspectes d'un pontificat tan ric. Voldria llegir solament dos passatges de la litúrgia d'avui, en els quals apareixen elements centrals del seu anunci. A la primera lectura diu sant Pere –i el Papa ens diu amb sant Pere: «Ara veig de veritat que Déu no fa distinció de

persones, sinó que es complau en els qui creuen en ell i obren amb rectitud, de qualsevol nació que siguin. Ell va enviar la seva paraula als israelites, anunciant la bona nova de la pau que arriba per Jesucrist, el qual és Senyor de tots els homes» (Ac 10, 34-36). I a la segona lectura, sant Pau –i, amb ell, el nostre Papa difunt– ens exhorta intensament: «Així, doncs, germans meus estimats i enyorats, vosaltres que sou el meu goig i la meua corona, manteniu-vos fermes en el Senyor, estimats meus» (Fl 4,1).

Segueix-me! Junt amb l'ordre de pasturar el seu ramat, Crist va anunciar a Pere el seu martiri. Amb aquesta paraula final, que resumeix el diàleg sobre l'amor i sobre el mandat de pastor universal, el Senyor recorda un altre diàleg, que va tenir lloc a l'Últim Sopar. Aquesta vegada, Jesús va dir: «On jo vaig, vosaltres no podeu venir». Pedro va dir: «Senyor, a on vas?». Li va respondre Jesús: «Allà on jo vaig, ara to no pots seguir-me. M'hi seguiràs més tard» (Jn 13, 33.36). Jesús va del Sopar a la Creu i a la Resurrecció i entra en el misteri pasqual; Pere, però, encara no el pot seguir. Després de la Resurrecció, arribarà aquest moment, aquest «més tard». Pasturant el ramat de Crist, Pere entra en el misteri pasqual, es dirigeix cap a la Creu i la Resurrecció. El Senyor ho diu amb aquestes paraules, «quan eres jove et cenyies tu mateix i anaves on volies, però a les teves velleses obriràs els braços i un altre et cenyirà per portar-te allà on no vols» (Jn 21,18). En el primer període del seu pontificat, el Sant Pare, encara jove i ple de forces, sota la guia de Crist va anar fins als confins del món. Però després va compartir cada vegada més els sofriments de Crist, va comprendre cada vegada millor la veritat de les paraules: «Un altre et cenyirà...». I precisament en aquesta comunió amb el Senyor que sofreix va anunciar l'Evangeli infatigablement i amb renovada intensitat el misteri de l'amor fins a la fi.

Ell ens ha interpretat el misteri pasqual com a misteri de la divina misericòrdia. Escriu al seu darrer llibre: el límit imposat al mal «és, en definitiva, la divina misericòrdia» (*Memòria i identitat*, p. 70). I reflexionant sobre l'atemptat diu: «Crist, sofrint per tots nosaltres, ha conferit un nou sentit al sofriment; l'ha introduït en una nova dimensió, en un nou ordre: el de l'amor... És

el sofriment que crema i consumeix el mal amb la flama de l'amor i fa brollar també del pecat un bé multiforme » (p. 199). Encoratjat per aquesta visió, el Papa ha sofert i estimat en comunió amb Crist, i per això, el missatge del seu sofriment i del seu silenci ha estat tan eloqüent i fecund.

La Divina Misericòrdia: El Sant Pare va trobar el reflex més pur de la misericòrdia de Déu en la Mare de Déu. Ell, que havia perdut la mare quan era molt jove, va estimar encara més a la Mare de Déu. Va escoltar les paraules del Senyor crucificat com si fossin adreçades a ell personalment: «Aquí tens a la teva mare!». I va fer com el deixeble predilecte: la va acollir en el més íntim del seu ésser (*«eis ta idia»: Jn 19,27*) -- *Totus tuus*. I de la mare va aprendre a conformar-se amb Crist.

Ningú de nosaltres no podrà oblidar que en al darrer diumenge de Pasqua de la seva vida, el Sant Pare, marcat pel sofriment, va treure el cap una vegada més a la finestra del Palau Apostòlic Vaticà i va impartir la benedicció «Urbi et orbi» per última vegada. Podem estar segurs que el nostre estimat Papa està ara a la finestra de la casa del Pare, ens veu i ens beneeix. Sí, beneïu-nos, Sant Pare. Confiem la vostra estimada ànima a la Mare de Déu, la vostra Mare, que us ha guiat cada dia i us guiarà ara a la glòria eterna del seu Fill, Jesucrist Senyor nostre. Amén.